

CONOTAȚII DOCTRINARE PRIVIND TENTATIVA DE INFRAȚIUNE. ASPECTE DE DREPT COMPARAT

Albert ANTOCI

Doctor în drept, conferențiar universitar, Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”, Chișinău, Republica Moldova
e-mail: antoci22@mail.ru
<https://orcid.org/0000-0001-6304-2046>

Petru POPESCU

Doctorand, Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”, Chișinău, Republica Moldova
e-mail: antoci22@mail.ru
<https://orcid.org/0000-0001-5168-7584>

Cătălin LÎȘÎ

Doctorand, Universitatea de Studii Politice și Economice Europene „Constantin Stere”, Chișinău, Republica Moldova
e-mail: antoci22@mail.ru
<https://orcid.org/0000-0001-9880-2076>

Tentativa de infracțiune ca și infracțiunea consumată, posedă elementele caracteristice pentru o faptă social periculoasă. Chiar dacă prin activitatea infracțională care din anumite circumstanțe nu și-a atins scopul dorit și prevăzut de făptuitor, infracțiunea nu va fi considerată consumată, acest fapt nu-l eliberează de la răspunderea penală pe făptuitor. Organul de urmărire penală în procesul de investigare al tentativei de infracțiune urmează să stabilească toate circumstanțele ce au legătură cu faptul investigat, în vederea oferirii unei calificări corecte și aplicării pedespei corespunzătoare pentru infracțiunea neconsumată. Aplicarea corectă a prevederilor legii penale naționale, analiza acesteia prin comparație cu legile penale ale altor state, este un factor deosebit de important în vederea delimitării și aprecierii corecte a etapei de realizare a infracțiunii neconsumate, identificarea laturii obiective și laturii subiective.

Cuvinte-cheie: *tentativă de infracțiune, infracțiune consumată, pregătire de infracțiune, lege penală, investigare.*

DOCTRINAL CONNOTATIONS REGARDING ATTEMPTED CRIME. ASPECTS OF COMPARATIVE LAW

The attempted crime, like the consummated crime, possesses the characteristic elements for a socially dangerous act. Even if through the criminal activity which, due to certain circumstances, did not achieve the purpose desired and foreseen by the perpetrator, the crime will not be considered consummated, this fact does not release the perpetrator from criminal liability. The criminal investigation body in the investigation process of the attempted crime should establish all the circumstances related to the investigated fact, in order to provide a correct qualification and apply the appropriate punishment for the

unconsummated crime. The correct application of the provisions of the national criminal law, its analysis by comparison with the criminal laws of other states, is a particularly important factor in order to correctly define and assess the stage of the commission of the unconsummated crime, identifying the objective side and the subjective side.

Keywords: *attempted crime, consummated crime, crime preparation, criminal law, investigation.*

CONNOTATIONS DOCTRINALES CONCERNANT LA TENTATIVE DE CRIME. ASPECTS DE DROIT COMPARÉ

La tentative de crime, comme le crime consommé, possède les éléments caractéristiques d'un acte socialement dangereux. Même si par l'activité criminelle qui, en raison de certaines circonstances, n'a pas atteint le but souhaité et prévu par l'auteur, le crime ne sera pas considéré comme consommé, ce fait ne dégage pas l'auteur de la responsabilité pénale. L'organisme d'enquête pénale dans le processus d'enquête sur la tentative de crime devrait établir toutes les circonstances liées au fait faisant l'objet de l'enquête, afin de fournir une qualification correcte et d'appliquer la peine appropriée pour le crime non consommé. L'application correcte des dispositions du droit pénal national, son analyse par comparaison avec les lois pénales d'autres États, est un facteur particulièrement important pour définir et évaluer correctement le stade de la commission du crime non consommé, en identifiant le côté objectif et le côté subjectif.

Mots-clés: *tentative de crime, crime consommé, préparation du crime, droit pénal, enquête.*

ДОКТРИНАЛЬНЫЕ КОННОТАЦИИ ОТНОСИТЕЛЬНО ПОКУШЕНИЯ НА ПРЕСТУПЛЕНИЕ. АСПЕКТЫ СРАВНИТЕЛЬНОГО ПРАВОВЕДЕНИЯ

Покушение на преступление, как и оконченное преступление, обладает признаками общественно опасного деяния. Даже если в результате преступной деятельности, которая в силу определенных обстоятельств не достигла желаемой и предвиденной виновным цели, преступление не будет считаться оконченным, этот факт не освобождает виновного от уголовной ответственности. Орган уголовного преследования в процессе расследования покушения на преступление должен установить все обстоятельства, связанные с расследуемым фактом, в целях правильной квалификации и применения соответствующего наказания за неоконченное преступление. Правильное применение норм национального уголовного законодательства, его анализ в сравнении с уголовным законодательством других государств является особенно важным фактором для правильного определения и оценки стадии совершения неоконченного преступления, выявления объективной и субъективной сторон.

Ключевые слова: *покушение на преступление, оконченное преступление, приготовление к преступлению, уголовное право, расследование.*

Introducere

Tentativa de infracțiune (*conatus delinquendi*), în teoria dreptului penal ocupă un loc destul de important. De faptul dacă este sau nu finisată infracțiunea, la care etapă a comiterii infracțiunii ea a fost reprimată, depend așa întrebări esențiale precu, posibilitatea atragerii la răspundere penală, limita aplicării pedepsei penale, posibilitatea liberării de răspundere penală sau pedeapsă.

În practica organului de urmărire penală și cea judiciară, apar greșeli la etapa delimitării pregătirii de

infracțiune de tentativa de infracțiune, din care cauză în acest demers științific am supus unei investigații sub aspect comparat al normelor legii penale al diferitor state întru stabilirea unei delimitări clare și precise al întrebărilor teoretice legate de stabilirea etapei comiterii infracțiunii pentru ulterioara aplicare al normelor legii penale în procesul de calificare al infracțiunilor.

Materiale utilizate și metode aplicate. La elaborarea prezentului articol a fost studiat și utilizat cadrul normativ, doctrina internațională, regională și națională ce studiază instituția tentativei de

infracțiune. Au fost folosite metodele: logică, comparativă, a analizei și sintezei, sistemică.

Rezultate obținute și discuții

Legea penală în care fapta este prevăzută poate fi numai Codul penal, deoarece în însuși conținutul acestuia, și anume în alin. (1) al art. 1, se prevede: „Prezentul cod este unica lege penală a Republicii Moldova” [1]. Necesitatea prevederii faptei de către legea penală nu privește numai dispozițiile din partea specială, ci și unele dispoziții din partea generală a legii penale. Tentativa și participația vor fi sancționate penal numai în măsura în care ele sunt anume prevăzute de legea penală [2, p. 108].

Astfel, actuala legislație penală prevede un număr destul de mare de diferite condiții, necesare să fie prezente în momentul când persoana poate comite o faptă socialmente periculoasă și de care ulterior va depinde calificarea faptei ilegal săvârșite. Una din aceste condiții care prin prezența sau absența sa influențează considerabil, și nu numai, asupra limitei pedepsei ce va fi aplicată de către instanța de judecată la final făptuitorului, cât și în coraport cu acțiunile de urmărire penală și de investigare ce vor fi realizate de către organul de urmărire penală, este tentativa la infracțiune.

Sensul noțiunii de tentativă la infracțiune este expus în art. 27 CP al R.Moldova, care statuează: „Se consideră tentativă de infracțiune acțiunea sau inacțiunea intenționată îndreptată nemijlocit spre săvârșirea unei infracțiuni dacă, din cauze independente de voința făptuitorului, aceasta nu și-a produs efectul”. Respectiv, tentativa va fi considerată infracțiune în măsura în care, fiind incriminată de lege, întrunește trăsăturile esențiale prevăzute la art.14 CP RM.

Legiuitorul fixând noțiunea de tentativă în Codul Penal, a prevăzut un element esențial, sensul căreia constă în faptul că infracțiunea nu trebuie să fie finalizată, iar făptuitorul să nu atingă scopul său infracțional, din cauza unor condiții care nicidecum nu depindeau de însuși făptuitor.

Noțiunea de tentativă prezentată în Codul Penal al R.Moldova, este identică cu cea prezentată de Codul Penal al Federației Ruse: „*Tentativă de infracțiune se consideră acțiunea intenționată (inacțiunea) persoanei, nemijlocit îndreptată spre comiterea infracțiunii, dacă în același timp infracțiunea nu a fost finisată din cauza unor împrejurări independente de voința acestei persoane*” [3].

Codul penal al Republicii Belarus oferă următoarea noțiune al tentativei de infracțiune: „*Tentativa de infracțiune este acțiunea sau inacțiunea intenționată a persoane îndreptată nemijlocit la săvârșirea unei infracțiuni, dacă prin aceasta infracțiunea nu a fost dusă capăt din cauza unor împrejurări independente de voința acestei persoane*” [4].

În dreptul penal francez se evidențiază câteva tipuri ale infracțiunii neconsumate: tentativa de infracțiune (*infraction tente*), fapta criminală care nu a avut loc (*infraction man-quee*) și infracțiunea imposibilă (*infraction impossible*). Astfel, conform prevederilor legii penale Franceze „*Tentativa are loc atunci, când fiind evident începutul comiterii unei fapte ea a fost întreruptă sau consecințele acesteia nu au survenit din cauza împrejurărilor ce nu depindeau de voința făptuitorului*” [5].

Tentativa la infracțiune se determină în teoria dreptului penal francez ca începutul executării unei fapte criminale în lipsa unui refuz benevol de la aceasta. Orice tentativă, în așa mod este caracterizată prin două elemente obligatorii:

1. Începutul realizării acțiunii criminale (semnul material);
2. Lipsa refuzului benevol de la finalizarea acțiunii criminale (semnul psihologic).

Etapa de trecere de la acțiunile de pregătire, către începutul realizării faptei, efectiv este dificil de determinat din care cauză în teoria dreptului penal francez pe acest segment al acțiunii criminale există două puncte de vedere opuse.

Conform așa numitei teorii obiective ce ține cont

doar de acțiunile obiective comise, începutul execuției se consideră acele acțiuni care prezintă prin sine elementele constitutive principale ale faptei criminale în acea determinare care este oferită în partea dispozitivă al norme penale și în condițiile ce servesc temei pentru urmărirea penală. Toate celelalte acțiuni trebuie să fie interpretate ca pregătire.

Conform teoriei subiective, care ține cont de intenția făptuitorului, începutul executării există în cazul când sunt prezente acțiuni externe, obiective bine exprimate, cu toate că elementul material al faptei criminale nu poate fi stabilit, dar această acțiune din punctul de vedere al elementului psihologic este destul de apropiată cu cea infracțională și persoana și-a dorit să atingă scopul trasat.

Codul Penal francez, statuează că se supune pedepsei tentativa de infracțiune pentru orice tip de infracțiune, totuși tentativa asupra unui delict se pedepsește numai în cazurile în care este prevăzută expres de legea penală, (art. 121-4). Se pedepesc așa tentative de infracțiuni precum agresiunile sexuale care nu constituie viol (art. 222-27), introducerea sau scoaterea ilegală de droguri (alin. (1) art. 222-36), șantajul (art. 312-10), extorcarea (312-1), etc. Orice tentativă care corespunde condițiilor de mai sus este considerată de dreptul penal francez drept o infracțiune în sine. Acest lucru este valabil și pentru tentativele la delictele prevăzute de legea penală.

Astfel, persoana ce a comis o tentativă este supusă aceluiași pedepse ca și autorul unei infracțiuni sau delict finisat. Identitatea urmăririi penale a unei tentative și a unei fapte penale finalizate vizează nu numai pedepsele principale, ci și cele suplimentare.

Codul penal francez identifică și așa categorii de infracțiuni ca: infracțiune nerealizată și infracțiune imposibilă.

O faptă penală nerealizată apare atunci când făptuitorul a făcut tot ce era necesar pentru comiterea infracțiunii, dar nu și-a atins scopul din cau-

za neglijenței sale, sau în virtutea oricăror altor circumstanțe, atunci când scopul propus era real.

Juriștii francezi special disting un asemenea tip de infracțiune neconsumată, deoarece consideră că aceasta este ceva mai mult decât o tentativă obișnuită, deoarece făptuitorul a efectuat toate acțiunile ce depind de el, prin aceasta el nu s-a refuzat benevol de la comiterea acestora, nu a fost oprit de careva din forțele exterioare (poliție, martori, etc.), corespunzător sunt toate temeiurile de a afirma că persoana a avut intenția de comite o infracțiune și tăria de a o duce la bun sfârșit. Totuși presupun juriștii francezi că aceasta este ceva mai neînsemnat ca un delict finisat, deoarece consecințele negative nu au survenit și nici nu vor mai surveni.

Act criminal imposibil, este un delict care din start era imposibil de a fi realizat din cauza defectualității obiectului atentatului criminal, mijloacelor și metodelor folosite la comiterea infracțiunii, despre care făptuitorului nu-i era cunoscut aceasta: "omorul" unei persoane decedate, "otrăvirea" prin substanțe netoxice, împușcătura dintr-o armă neîncărcată. Prin aceasta consecințele dorite, obiectiv erau imposibil de a fi atinse.

Pe parcursul unei perioade îndelungate de timp, doctrina și practica judiciară nu puteau uniform să răspundă la întrebarea: trebuie oare de pedepsit astfel de acțiuni și care este limita pedepsei pentru astfel de fapte? Doctrina propunea de a diferenția imposibilitatea absolută care definitiv înlătură urmărirea penală și imposibilitatea relativă, care atrage răspunderea penală și asociată cu tentativele obișnuite.

Poziția respectivă a fost respinsă prin hotărârea Curții de Casație a Franței din 09 noiembrie 1928, care a aprobat sentința de condamnare, emisă pentru efectuarea unui abort în stare de imposibilitate absolută, (persoana nu era însărcinată). Atunci doctrina a propus de a introduce diferențierea dintre imposibilitatea juridică, când lipsește un careva anume element constitutiv, ce intră în structura activității

infracționale, stabilită de legea penal, (de ex. omorul unei persoane decedate, unde lipsește însăși obiectul infracțiunii, iar fără de acest element, în sensul legii, omorul în genere nu poate să aibă loc) și imposibilitatea faptică (împușcătura dintr-o armă neîncărcată).

Răspunderea penală survine doar în cazurile unei imposibilități factice. În cazul unei imposibilități juridice acțiunea nu conține acele elemente necesare care sunt indicate în legea penală și respectiv lipsește însăși fapta penală.

În prezent, practica judiciară identifică faptele penale imposibile cu tentativa de infracțiune fără nicio distincție între „imposibilitate”. Camera Penală a Curții de Casație, prin hotărârea din 16 ianuarie 1986, a statuat că pentru caracterizarea tentativei de infracțiune ca o infracțiune intenționată, nu este important faptul dacă a decedat persoana vătămată sau nu, această circumstanță nu depinde de voința executorului și acțiunile violente numite caracterizează începutul executării. Totuși această poziție nu este una unanim recunoscută. Există multiple hotărâri judecătorești, care eliberează persoanele atrase la răspundere pentru omor din imprudență sau pentru neacordarea ajutorului persoanei care se află în stare de pericol, dacă victima s-a dovedit a fi deja decedat [6, p. 105-106].

După cum statuăm în actele precitate, determinarea prezentată este oficială și recunoscută. Totuși în ceea ce privește întrebarea referitoare la conținutul și construcția noțiunii de tentativă prezentată în prezentele Coduri, studiind lucrările științifice ale autorilor ruși și beloruși constatăm faptul prezenței unei poziții separate în coraport cu cea al legiuitorului.

Unii autori ruși, indică la incorectitudinea și influența negativă referitor la practica ce se conține în alin.3 art. 30 CP al Federației Ruse. În afirmarea argumentelor sale, autorii se axează pe propoziția: „ *acțiunea intenționată (inacțiunea) persoanei, nemijlocit îndreptată spre comiterea infracțiunii*”. O asemenea propoziție include o oarecare vagitate în

sensul semantic general al acestei norme juridice. Ca regulă generală, săvârșirea unei fapte periculoase din punct de vedere social, presupune realizarea de către făptuitor al laturii obiective a infracțiunii [7, p. 258-261].

Atât legislatorul autohton, cât și cel rus și belorus, a inclus în procesul de comitere al infracțiunii pe lângă executarea deplină al laturii obiective al infracțiunii, asemenea și așa condiții care precedă nemijlocit momentul comiterii faptei socialmente periculoase, precum factorul psihologic, adică intența persoanei de a comite fapta socialmente periculoasă.

Autorul rus A. П. Козлов, respinge formularea dată de legiuitor tentativei de infracțiune, argumentând aceasta prin faptul că în articolul prezentat, procesul de comitere a infracțiunii prezintă prin sine doar o etapă al executării părții obiective al infracțiunii, pe când comiterea infracțiunii cuprinde totodată și crearea condițiilor necesare și benefice pentru făptuitor [8, p. 91].

Conform unor opinii existente în doctrina penală al Rusiei М. П. Редина [9, p. 28-31] și Л. З. Тадевосян [10, p. 84-88], determinarea procedurii de tentativă la infracțiune se îndepărtează de latura obiectivă a infracțiunii.

Considerăm eronate asemenea poziții, deoarece latura obiectivă al infracțiunii este prezentată în forma de cumul al mai multor evenimente, circumstanțe, studierea detaliată și contrapunerea cărora va oferi posibilitatea destul de exact de apreciat timpul nemijlocit când s-a produs infracțiunea și timpul când au survenit consecințele negative ale acesteia. În legătură cu aceasta organul de urmărire penală, va avea posibilitatea mult mai precis și corect să delimiteze așa fenomene penale ca tentativa la infracțiune și/sau pregătirea de infracțiune.

În contrar cu opinia autorilor ruși precitați, reprezentanții doctrine române, prin tentativă au în vedere acel act de executare care reprezintă înfăptu-

irea acțiunii tipice descrise în norma de incriminare, adică a acțiunii care constituie elementul material al laturii obiective a infracțiunii și exprimat prin cuvântul sau expresia care indică materialitatea faptei (*verbum regens*) în cuprinsul dispoziției de incriminare din partea specială a Codului penal [11, p. 122].

Doctrina penală română [12, p. 73] este unanimă în a distinge două perioade în care se desfășoară activitatea infracțională: perioada sau faza internă (psihică, spirituală, subiectivă) și perioada sau faza externă. activitatea fizică este precedată de atitudinea psihică, deci, înainte de începerea activității fizice există o perioadă spirituală. Activității fizice trebuie să-i succedă anumite urmări și după efectuarea acesteia, avem o perioadă a urmărilor. Respectiv, realizarea activității fizice se încadrează între perioada spirituală care se învecinează cu punctul de plecare al acestei activități și perioada urmărilor care este vecină cu punctul ei terminal, alcătuind o perioadă mediată, denumită perioada executării [12, p. 73].

Interpretare, care se desprinde din prevederile art. 32 alin. (1) CP al României: „*Tentativa constă în punerea în executare a intenției de a săvârși infracțiunea, executare care a fost însă întreruptă sau nu și-a produs efectul*” [13].

Asemeni și autorii autohtoni consideră că deoarece la etapa actelor de executare făptuitorul trece la realizarea acțiunii prejudiciabile prevăzute în dispoziția normei, latura obiectivă a tentativei de infracțiune rezultă atât din normele părții generale a Codului penal, de unde sunt desprinse semnele caracteristice tentativei de infracțiune, cât și din normele părții speciale a Codului penal, care conțin semnele infracțiunii concrete care s-a încercat a fi comisă [14, p. 53-56].

Conform doctrinei penale germane, tentativa are loc atunci când persoana deja a început acțiunea sa ilicită, și care cuprinde în sine conținutul elementelor constitutive ale unei infracțiuni intenționate, pe care însă încă nu a finisat-o.

Spre deosebire de pregătirea de infracțiune, termenul tentativă de infracțiune și semnele lui generale sunt oferite în Codul Penal German. „*Atentează la o faptă penal pedepsită acela, care conform poziției sale, nemijlocit începe să realizeze componența de infracțiune*” [15]. În așa mod, norma respectivă se întemeiază esențial pe atitudinea subiectivă al persoanei asupra faptului comiterii unei acțiuni criminale. În același timp nu are importanță dacă poate acțiunea respectivă în genere să aducă la rezultatul scontat [16, p. 95].

Respectiv, conform unei asemenea construcții legislative al institutelor infracțiunii neconsumate, în practică apar dificultăți în procesul delimitării tentativei de acțiunile de pregătire pentru comiterea infracțiunii. Se subînțelege că despre trecerea subiectului ce comite acțiunea criminală la etapa de tentativă este posibil de vorbit, doar în cazul dacă se realizează un impact nemijlocit asupra unui bun juridic protejat – obiectul acțiunii criminale. De aceea acțiunile pregătitoare de regulă nu sunt supuse pedepsei penale, ținând cont de afirmațiile expuse mai sus.

În dreptul penal al RFG, se delimitează tentativa asupra unui obiect inutil, și tentativa cu mijloace inutile. Reprezentanții teoriilor subiective în dreptul penal al Germaniei presupun că diferențe substanțiale dintre tentativa de infracțiune obișnuită și tentativa de infracțiune inutilă nu există, deoarece voința persoanei în toate cazurile este îndreptată spre comiterea acțiunii criminale.

De aceea tentativa de infracțiune asupra unui obiect inutil și tentativa de infracțiune cu mijloace inutile, ar trebui să fie pedepsite asemănător ca și în cazul unei tentative de infracțiune obișnuite.

Adeptii concepțiilor obiective, din contra consideră că tentativa de infracțiune cu mijloace inutile sau asupra unui obiect inutil, nu ar trebui să fie atrași la răspundere, deoarece o acțiune obiectivă persoanele date nu au săvârșit și nu au putut cauza un prejudiciu real.

Practica judiciară aderă către teoria subiectivă. Argumentul de bază constituie faptul că persoana a conștientizat despre posibilitatea realizării faptei sale infracționale și a acționat în modul corespunzător [17, p. 95].

§ 23 alin. (3) Cod Penal al RFG, prevede regula, conformă căreia: „dacă persoana în virtutea neașteptării evidente, nu sesizează că tentativa de infracțiune sau din cauza tipului obiectului (tentativa de infracțiune asupra unui obiect inutil), asupra căruia acesta este îndreptată, sau din cauza mijloacelor cu ajutorul cărora acțiunea respectivă ar trebui să fie realizată (tentativa cu mijloace inutile), în general nu au putut aduce la finisarea acțiunii, atunci instanța poate să refuze în aplicarea pedepsei sau să atenueze pedeapsa conform convingerii sale.

Dreptul penal al RFG îi sunt cunoscute la fel și noțiunea de tentativă de infracțiune consumată și tentativă de infracțiune neconsumată. Ca și în dreptul penal Francez, nu fiecare tentativă poate fi supusă pedepsei. Tentativa de infracțiune se pedepsește doar în acele cazuri, dacă despre aceasta este direct indicat în lege, iar tentativa de infracțiune se pedepsește întotdeauna - § 23 Cod Penal al RFG.

Spre deosebire de Codul Penal al Franței care în prevederile sale pentru majoritatea infracțiunilor comise prin tentativă prevede aceeași pedeapsă ca și în cazul unei infracțiuni ordinare, Codul Penal al RFG admite posibilitatea aplicării unei pedepse mai blânde persoanelor care au comis tentativa de infracțiune (§ 23 alin. (2)). Întrebarea despre pedepsirea tentativei în comparație cu acțiunea finisată, până în prezent constituie un subiect destul de discutabil în diferite sisteme de drept.

Pentru asemenea discuții există temeuri. De fapt, crima nu a fost dusă până la capăt, nu au survenit consecințele negative, ceea ce înseamnă că societatea nu a avut de suferit. Prin urmare, nu avem dreptul de a pedepsi o persoană în același mod în care pedepsim un infractor care a săvârșit o faptă încheiată.

În același timp, tentativa de infracțiune, atât conform dreptului francez, cât și al dreptului german, reprezintă prin sine începutul realizării unei fapte penale în lipsa unui refuz benevol. Aceasta înseamnă că există toate motivele să se înțeleagă că persoana ar fi acționat în conformitate cu intenția sa criminală și ar fi tins să obțină consecințe negative ale acesteia, însă sau apărut circumstanțe care nu au depins de voința acestuia, ceea ce a făcut ca acțiunea să nu fie realizată.

Respectiv nu putem atribui vinovatului meritul asupra faptului ce nu a depins de el în nici un fel, iar persoana urmează a fi pedepsită de rând ca și cu infractorul care a dus până la capăt infracțiunea.

Întrebarea despre limita pedepsei aplicabile pentru tentativa de infracțiune în coraport cu infracțiunea finisată nu a primit în Codul Penal al RFG o soluție bine definită. Astfel, conform (§ 23 alin. (2), tentativa de infracțiune poate fi pedepsită mai blând în coraport cu infracțiunea consumată. Prin aceasta întrebarea respectivă, faptul în cauză, rămâne la discreția instanței. În teorie și în practică nu rareori apare problema delimitării tentativei de infracțiune ce nu urmează a fi suspusă pedepsei de tentativa de infracțiune care poate fi supusă pedepsei. Adepții teoriei obiective drept criteriu de delimitare consideră „începutul înfăptuirii infracțiunii”. În opinia lor pregătirea cuprinde acțiunile intenționate care condiționează la realizarea infracțiunii, tentativa de infracțiune însă reprezintă acele acțiuni prin care cea „realizarea infracțiunii” începe și continuă.

Totuși înțelesul „începutul realizării” este interpretat diferit. În practica judiciară nu rareori erau mărite limitele tentativei de infracțiune prin mutarea începutului realizării tot mai departe la etapa acțiunilor de pregătire [18, p. 102-103].

Adepții teoriei subiective drept criterii de delimitare al pregătirii de infracțiune și tentativă de infracțiune, consideră direcția intenției subiectului. Către pregătire, ei atârnă aceleași acțiuni intenționate, care contribuie la îndeplinirea acțiunii criminale, dar în esență

ele nu exprimă evident în ce constă intenția persoanei (asupra a ce este îndreptată voința acestuia sau prin ce el este periculos pentru societate). Către tentativa de infracțiune se atribuie acele acțiuni intenționate, care nu numai contribuie la realizarea acțiunii criminale, dar și în esență ele nemijlocit determină prezența și conținutul intenției criminale. O asemenea interpretare al tentativei de infracțiune considerabil lărgeste sfera acestei din contul pregătirii către infracțiune. Procurarea utilajului pentru tipărirea bancnotelor false mărturisește nemijlocit despre direcția și conținutul intenției subiectului, însă asemenea acțiuni reprezintă a fi doar pregătitoare. Conform teoriei subiectiviste asemenea acțiuni vor fi recunoscute drept tentativă de infracțiune [18, p.102-103].

Concluzii și recomandări

Particularitățile distinctive ale calificării tentativei de infracțiune prevăzute de legile penale ale fiecărei țări în parte, raportat la circumstanțele care au condiționat imposibilitatea survenirii rezultatului criminal scontat, permit evidențierea tendințelor actuale de evoluție a normelor dreptului penal, prin alegerea acelor poziții de interpretare al legii penale, care sunt adecvate circumstanțelor stabilite și corespund scopului legii penale.

După cum am enunțat mai sus, esența unei tentative de infracțiune indiferent că este tentativă de infracțiune consumată sau neconsumată, constă intenția persoanei îndreptată nemijlocit prin intermediul acțiunilor sale pentru săvârșirea infracțiunii (aspectul subiectiv și obiectiv al tentativei). Având în vedere că legile penale care au servit obiectul de studiu leagă nemijlocirea săvârșirii unei infracțiuni cu executarea acesteia, au fost analizate acțiunile îndreptate nemijlocit la realizarea unei infracțiuni, care au fost începute dar nu și finalizate în componența materială, indicate în articolele părții specială al Codului Penal, care nu au survenit dar puteau surveni în cazul comiterii infracțiunii până la capăt.

Drept elementele generale caracteristice tentativei de infracțiune, putem atribui următoarele:

1. Tentativa de infracțiune prezintă în sine realizarea laturii obiective al faptei social periculoase.

2. La tentativa de infracțiune fapta social periculoasă niciodată nu este definitivată, adică adusă până la sfârșitul ei logic și fapteurul nu atinge scopul scontat. În practică acest fapt poate permite de a delimita renunțarea benevolă de comiterea infracțiunii și nemijlocit însăși de tentativa de infracțiune.

3. Tentativa de infracțiune practic întotdeauna este însoțită de forma intenționată a vinovăției. Astfel, nu putem vorbi despre tentativa de infracțiune în cazul comiterii unei fapte social periculoase prin imprudență, deoarece la subiectul infracțiunii pur și simplu lipsește intenția de a comite asemenea faptă.

Stabilim că tentativa de infracțiune reprezintă începutul executării acțiunii infracționale, nu va exista tentativa de infracțiune dacă a avut loc refuzul benevol de la comiterea infracțiunii, tentativa de infracțiune după toate caracteristicile sale juridice va fi identificată ca infracțiune finisată.

Referințe bibliografice

1. *Codul penal al Republicii Moldova*. Cod nr. 985 din 18-04-2002 Publicat: 14.04.2009 în Monitorul Oficial Nr. 72-74 art. 195.

2. BOTNARU, Stela, ȘAVGA, Alina, GRAMA, Mariana. *Drept penal. Partea generală*. Edit. Cartier, Chișinău 2005 (Combinatul Poligr.). p. 108.

3. <https://rulaws.ru/uk/Razdel-II/Glava-6/Statya-30/>, accesat la 25.08.2022.

4. *Уголовный кодекс Республики Беларусь* от 9 июля 1999 года № 275-3 (с изменениями и дополнениями по состоянию на 13.05.2022 г.). Принят Палатой представителей 2 июня 1999 года. Одобрен Советом Республики 24 июня 1999 года. https://continent-online.com/Document/?doc_id=30414984#pos=6;-140&sdoc_params=text

5. *Code pénal Française*. Version en vigueur au 27

août 2022, art.121-5 <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006070719/>, accesat la 27.08.22.

6. КРЫЛОВА, Н. Е., СЕРЕБРЕННИКОВА, А. В. *Уголовное право зарубежных стран* (Англии, США, Франции, Германии) изд. Зерцало. Москва 1998. стр. 105-106./ 201 с. ISBN: 5-8078-0027-3

7. ХОРОШТЛОВА, О. С. *Покушение на преступление и фактическая ошибка*. В: *Вестник Кемеровского государственного университета*. 2015. № 4-2 (64). С. 258-261.

8. КОЗЛОВ, А. П. *Учение о стадиях преступления*. СПб.: Юридический центр Пресс, 2002. 353 с. ISBN: 5-94201-095-1

9. РЕДИН, М. П. *Объективные и субъективные признаки приготовления к преступлению и покушения на преступление*. В: *Российский следователь*. 2003. № 1. С. 28-31.

10. ТАДЕВОСЯН, Л. З. *Понятие и особенности покушения на преступление*. В: *Вестник Московского университета МВД России*. 2008. № 6. С. 84-88.

11. ANTONIU, G., elab. *Tentativa (doctrină, jurisprudență, drept comparat)*. București: Editura Societății Tempus, 1996, p. 122.

12. GIURGIU, Narcis. *Penal law și the crime – doctrine, legislation, jurisprudence*. Gama Publishing House, 1994, citat Elena-Giorgiana SIMIONESCU, Fazele infracțiunii intenționate. Aspecte teoretice și practice. În: Ana-

lele Universității “Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, Seria Științe Juridice, Nr. 4/2012, p.73

13. MITRACHE, Constantin, MITRACHE, Cristian. *Romanian Penal law. General part*, Legal universe, Bucharest, 2011, citat Elena-Giorgiana SIMIONESCU, Fazele infracțiunii intenționate. Aspecte teoretice și practice. În: Analele Universității “Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, Seria Științe Juridice, Nr. 4/2012, p.73.

14. *Codul Penal* din 17 iulie 2009 (Legea nr. 286/2009) Emitent parlamentul Publicat în Monitorul oficial nr. 510 din 24 iulie 2009, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocumentAfis/223635> accesat la 27.08.22.

15. MARTIN, Daniel, COPEȚCHI, Stanislav. *Calificarea tentativei de infracțiune*. În: Materiale Conferinței «Integrare prin cercetare și inovare» Chișinău, Moldova, 10-11 noiembrie 2015, p. 53-56.

16. *Уголовный кодекс Российской Федерации* в редакции от 13 ноября 1998 г. по состоянию на 15 мая 2003 г. Законодательство зарубежных стран пер. с нем. Н. С. Рачковой. § 22 с. 59/ с. 522 ISBN:978-5-94201-203-8

17. КУЗНЕЦОВА, Н. Ф., ВЕЛЬЦЕЛЬ, Л. *Уголовное право ФРГ*. М.: Изд-во Моск. ун-та, 1980.с.95 / 214 с.

18. КРЫЛОВА, Н. Е., СЕРЕБРЕННИКОВА, А. В. *Уголовное право зарубежных стран* (Англии, США, Франции, Германии) изд. Зерцало Москва 1998. стр. 102-103./ 201 с. ISBN: 5-8078-0027-3